

PROGRAMMA AANPAK VITALITEIT IN DE VRIJETIJDSECTOR GROENE METROPOOLREGIO ARNHEM – NIJMEGEN DUURZAAM TOERISME

INHOUD

Programma aanpak

- 1.1 Inleiding**
- 1.2 Uitgangspunten programma aanpak**
- 1.3 Ambitie en doel tot eind 2025**
- 1.4 Strategie en instrumenten**
 - Actielijn 1: ondernemerschap
 - Actielijn 2: inclusie, (iedereen doet mee)
- 1.5 Organisatie**
- 1.6 Communicatie**

1.1 INLEIDING

Aanleiding

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen richt zich op vijf belangrijke en urgente opgaven in het fysieke domein: de circulaire regio, de groene groeiregio, de productieve regio, de verbonden regio en de ontspannen regio. Binnen de opgave ontspannen regio wordt ingezet op duurzaam toerisme en daarmee een vitale sector voor recreatie en toerisme.

De Groene Metropoolregio heeft het streven om de regio nog aantrekkelijker te maken voor bewoners en bezoekers van buiten de regio. Ook wil de regio de bezoekers beter spreiden over de hele regio. In 2022 is op verzoek van de regio onderzoek gedaan naar de vitaliteit van de dag- en verblijfsrecreatie in de Groene Metropoolregio. De conclusie in het rapport “Dagrecreatie en verblijfsrecreatie in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen” was dat de sector er goed voor staat maar op meerdere actielijnen kansen liggen. De actielijnen waar nu op ingezet gaat worden is:

- Ondernemerschap
- Verduurzamen
- Inclusie

Om daadwerkelijk de kansen te verzilveren op deze actielijnen is het van belang dat hier een programma aanpak voor wordt vormgegeven. Hierdoor kan dan een slag gemaakt worden in het verbeteren van de vitaliteit van de dag- en verblijfsrecreatieve sector van de Groene Metropoolregio.

Leeswijzer van de programma aanpak

In deze rapportage wordt de programma aanpak uitgewerkt. Dit leest u terug in de volgende onderdelen:

1. Ambitie en doel tot eind 2025
2. Strategieën
3. Organisatie
4. Communicatie; en

1.2 AMBITIE EN DOELEN (TOT EIND 2025)

‘Over vijf jaar hebben we in de regio een vitale sector voor recreatie, die aansluit bij de vraag en bijdraagt aan de (basis)voorzieningen en leefbaarheid in de kernen’

Dit is één van de ambities die is uitgesproken in de Regionale Agenda 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Een belangrijke stap om daar te komen is om eerst in kaart te brengen hoe vitaal de sector nu is. Dit heeft Bureau voor Ruimte en Vrijetijd in 2023 in kaart gebracht (dit rapport is te vinden op gmr.nl). Hier komt uit dat zowel de dag- als verblijfsrecreatieve sector zeer vitaal zijn. Dit is een mooie conclusie. Er zijn nog wel een aantal uitdagingen die verwoord zijn in actielijnen. De actielijnen waar we hierop ingaan om de sector te versterken zijn:

Ondernemerschap

In alle sectoren is nog winst te behalen. Een bewustere doelgroepkeuze, bewuster inspringen op kansen in de markt, omgaan met online marketing, een beter onderscheidend vermogen, reviewmanagement; al deze zaken hebben een sterke relatie met ondernemerschap.

Ondernemers kunnen worden ondersteund met kennis en kunde op een aantal thema's. Verschillende partijen (o.m. TVAN, HISWA-RECRON, KHN, provincie, Oost NL) bieden reeds een uitgebreid programma en het is de kunst om de minder vitale ondernemingen te bereiken met dit aanbod.

Duurzaamheid

Ongeveer de helft van de ondernemers in de dagrecreatie en

verblijfsrecreatie houdt zich in de bedrijfsvoering bewust bezig met duurzaamheid, in meer of mindere mate. Zij houden zich bezig met bijvoorbeeld energiebesparing, energieopwekking, afvalreductie of hergebruik van materialen. Ongeveer de helft van de ondernemers is dus nog niet of nog erg beperkt actief met dit thema. De Groene Metropoolregio vindt een duurzame bedrijfsvoering belangrijk en wil ondernemers stimuleren om hierin te investeren.

Toegankelijkheid/inclusie

Er zijn momenteel ongeveer 2,5 miljoen mensen met een beperking en met een vergrijzende samenleving zal dat alleen maar toenemen. De regio wil graag voor iedereen gastvrij zijn en wil daarom werken aan een toegankelijker sector. De regio wil het bewustzijn bij ondernemers vergroten. Het is kansrijk om dit de regio te vermarkten als toegankelijke vrijetijdsregio.

Ambitie. Het duurzaam toerisme bij dag- en verblijfsrecreatieve bedrijven nóg sterker te maken door de onderlinge verbinding.

Doel. Ondernemers concreet instrumenten aanbieden om de ambitie te realiseren.

1.3 STRATEGIE EN INSTRUMENTEN

In deze paragraaf gaan we in op de strategie en instrumenten die tot de uitvoering van het programma zullen zorgen. Op basis van de strategielijn worden actielijnen aan de hand van instrumenten (ook wel acties) uitgewerkt. Allereerst wordt onderstaand de strategie toegelicht. Vervolgens wordt een korte toelichting gegeven op de instrumenten die per actielijn worden uitgewerkt op de volgende pagina's.

Strategie: focus aanbrengen in de vitaliseringsuitdagingen richting concrete actielijnen

De drie strategische actielijnen zijn: *ondernemerschap*, *verduurzaming* en *inclusie*.

Ondernemerschap: door de focus te leggen op ondernemerschap, willen we bestaande en nieuwe ondernemers ondersteunen om in te spelen op markttrends en innovatie te bevorderen. Dit wordt bereikt door individuele bedrijfsbezoeken, het organiseren van regelmatige bijeenkomsten en workshops, het ontwikkelen van nieuwe toeristische producten en diensten, en het aanbieden van inspiratie tours.

Verduurzaming: richt zich op het integreren van milieuvriendelijke praktijken en het waarborgen van de lange termijn vitaliteit van bedrijven door middel van het wijzen op bestaande trainingen, informatieverstrekking en samenwerkingsverbanden.

Inclusie: als actielijn is bedoeld om de toeristische sector toegankelijker te maken voor iedereen, met speciale aandacht voor mensen met een beperking. Dit wordt gedaan door inspiratietours/sessies, ondersteuning bij

noodzakelijke aanpassingen en het inzetten van ervaringsdeskundigen. Zo streeft de Groene Metropool Regio ernaar om een toonaangevende, duurzame en inclusieve toeristische bestemming te worden.

Omdat er al erg veel activiteiten en programma's rondom verduurzaming beschikbaar zijn, worden er geen additionele activiteiten ontwikkeld maar zal het bestaande aanbod meegenomen worden in (individuele) gesprekken met ondernemers. Zij worden gewezen op bijvoorbeeld subsidies of programma's die aansluiten bij hun behoeften. Daarom wordt verduurzaming niet meegenomen in de actielijnen die hierna volgen, maar vormt duurzaamheid wel een wezenlijk onderdeel van dit programma.

Streven realiseren

Om dit streven zo zorgvuldig mogelijk te realiseren wordt er in twee stappen gewerkt:

- **Stap 1:** allereerst wordt er een brede programma aanpak opgesteld die aansluit bij de behoeften van de ondernemers en de aanbevelingen uit het onderzoek. Dit vindt u terug op de volgende pagina's.
- **Stap 2:** In overleg met de klankbordgroep (zie pagina 10) met daarin vertegenwoordigers van de sector worden de activiteiten geselecteerd die in 2024 en 2025 uitgevoerd zullen worden.

ACTIELIJN 1: ONDERNEMERSCHAP

Thema	Actie/instrument	Kosten indicatie
Bedrijfsvoering	1 Masterclass bedrijfsopvolging, hier wordt i.s.m. Een accountancykantoor een stappenplan gepresenteerd om voor de toekomst bedrijfsopvolging te regelen. Masterclass bedrijfsopvolging, samen met experts kijken welke uitdagingen er liggen met betrekking tot bedrijfsopvolging. Dit kan zijn financieel, fiscaal en vereist profiel wat nodig is voor opvolging. Expert-team, wanneer een eigenaar stilstand ervaart in zijn bedrijf om te kijken naar toekomstscenario's. Netwerkbijeenkomsten / werkateliers voor ondernemers met specifieke onderwerpen	€
	2 Op bezoek bij... Een vitaliteitsmanager bezoekt een dagdeel een bedrijf en brengt daar de kansen en uitdaging in kaart aan de hand van een SWOT-analyse. Met deze analyse kan de ondernemer aan de slag om kansen te verzilveren.	€
	3 Bijeenkomst krapte op de arbeidsmarkt, welke mogelijkheden er zijn om zonder personeel invulling te geven aan de krapte op de arbeidsmarkt.	€
	4 Masterclass winstmaximalisatie aan de hand van financieel management en sturingsmogelijkheden. Specifiek kijken naar de investeringen die gedaan moeten worden in de exploitatie en welke meerwaarde dit financieel brengt.	€
	5 Hulp bij het opstellen van een bedrijfsplan, om te zorgen dat een financiering beter verloopt (bijvoorbeeld bij een bank etc.). In een bedrijfsplan worden de toekomstplannen van een bedrijf onderbouwd vanuit financiële cijfers, prognoses en marktontwikkelingen. Dit helpt de ondernemer om op een gestructureerde wijze over de toekomstplannen na te denken. Bovendien is het een belangrijk document om de plannen over de brengen aan derde partijen zoals de gemeente of een potentiële financier. Eventueel in samenwerking met een financier zoals een bank (ABN Amro, Rabobank of ING)(inclusief locatie en catering)	€
	6 Workshop parklasten/-bijdrage; dit is een jaarlijks terugkerend fenomeen bij recreatieparken, hier worden tips gegeven om dit goed te regelen. Parken met veel particuliere eigenaren van recreatiewoningen (WOZ-objecten)lopen tegen meningsverschillen aan over de hoogte van de parkvergoeding. Deze vergoeding moet worden betaald voor de diensten die de beheerder/exploitant levert. Hoe bepaal je een reële vergoeding voor de parklasten/parkbijdrage?	€
	7 Tarieven nutsvoorzieningen bepalen, dit zou in de bovenstaande workshop meegenomen kunnen worden. Veel parken met particuliere eigenaren van recreatiewoningen (WOZ objecten) ontvangen hun stroom en aardgas via kabels en leidingen van het recreatiebedrijf. Zij krijgen hiervoor een rekening van het bedrijf. De tariefstelling geeft nogal eens aanleiding tot meningsverschillen over de hoogte van deze tarieven. Hoe komt je tot een reëel tarief voor de nutsvoorzieningen?	€
	8 Sessie gastheerschap voor bedrijven (ook in de agrarische sector) in relatie tot hun omgeving zoals Natuurmonumenten, IVN. In het kader van de transitie van de agrarische sector helpen we daar waar mogelijk en gewenst agrarische bedrijven met de verbreding van functies naar recreatief medegebruik.	€
	9 Inspiratiesessie met ondernemers over de verhaallijnen van de regio, evt. i.s.m. met TVAN. Tijdens een sessie ideeën voor productontwikkeling/arrangementen bedenken die passen bij een van de verhaallijnen van de Ontspannen Regio. (inclusief locatie en catering)	€

ACTIELIJN 1: ONDERNEMERSCHAP

Thema	Actie/instrument	Kosten indicatie
Marketing/sales	10 Social media workshop voor bedrijven. Zo krijgen bedrijven inzicht hoe ze hun doelgroep nóg beter kunnen bereiken via social media.	€€
	11 Workshop over dynamic pricing voor ondernemers en organisaties. Eventueel ook best practices met elkaar delen en op locatie bij een van de organisaties. Sessie kan uitgevraagd worden bij een marktpartij die het toepast voor bedrijven, bijvoorbeeld bookingexperts.com . Rapportage over bezoekersstromen (punt hieronder) kan onderligger zijn voor het toepassen van dynamic pricing. <i>Deze rapportage over bezoekersstromen wordt vanuit een ander programma uitgewerkt.</i>	€
	12 Rapportage over bezoekersstromen in de Groene Metropoolregio. Hiermee krijgen ondernemers, organisaties en overheden inzicht in piekmomenten, herkomst van het bezoek en spreiding over de regio. Eventueel kan daarbij ook een advies worden toegevoegd voor de Groene Metropoolregio. <i>(deze actie wordt reeds uitgevoerd door de Ontspannen Regio).</i>	€
	13 Inspiratiedocument met marktontwikkelingen en trends op gebied van toerisme en recreatie. Deze wordt opgesteld en vervolgens via de Groene Metropool Regio ter beschikking gesteld aan geïnteresseerden.	€
	14 Workshop leefstijlen en doelgroepen. Aan de hand van het leefstijlen model kijken we naar de huidige en kansrijke doelgroepen. We bepalen met elkaar wat er nodig is om de huidige doelgroep beter aan te spreken of nieuwe doelgroepen aan te trekken.	€
	15 De dag van de B&B/het hotel etc. – om een bepaalde deelsector in the spotlight te zetten kan er een dag georganiseerd worden om hier de aandacht op te vestigen en een tour realiseren om ondernemers elkaar te laten inspireren. Eventueel in samenwerking met B&B Nederland/Vekabo/in 't Groen. (inclusief locatie en catering)	€

Thema	Actie/instrument	Kosten indicatie
	16 Overheid en ondernemer: gids binnen overheidsland. De taal en de rol van de overheid is anders, bij vergunningsaanvragen is het handig om te weten hoe je dit het beste kan aanvliegen.	€
	17 Inspiratietour in en buiten de regio/ gluren bij de burens.	€
	18 Expertteam / Vitaliteitsteam je bedrijf laten bezoeken om tips te krijgen met specifieke uitdagingen die in het bedrijf spelen.	€€

ACTIELIJN 1: ONDERNEMERSCHAP

Thema	Actie/instrument	Kosten indicatie
Jachthaven specifiek	<p>19 Jachthavens klaar voor de toekomst, om de waterkwaliteit binnen de haven te toetsen en de verbeteren. Jachthavens en watersportverenigingen richten zich (te) vaak op de markt van toen in plaats van op de markt van straks. Vergrijzing van de vloot en de eigenaren gaat sneller dan de vernieuwing, maar er is geen acuut probleem. Toch is het belangrijk nu al rekening te houden met trends en ontwikkelingen en daar het huidige aanbod aan te toetsen.</p> <p>Voor een individuele haven of een bestuur / havenmeesters van een watersportvereniging kunnen we een inspiratiesessie houden. Die bestaat uit een helder en beeldend verhaal over trends en ontwikkelingen met een quickscan van de eigen haven (soort schepen, leeftijd publiek, compleetheid voorzieningen) en brengt dit samen in een set van opgaven. In een interactieve sessie brengen we met behulp van het a la carte systeem in beeld welke mogelijkheden en veranderingen kunnen passen bij de haven. We denken aan meerdere niveaus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Havens a la carte, typologie van de haven als geheel • Service a la carte, wat kun je meer bieden (upselling) • Horeca a la carte, welke horecaconcepten sluiten aan • Ligplaatsen a la carte, kunnen we meer variatie brengen in het type aanbod ligplaatsen binnen de haven • Voorzieningen a la carte, wat zijn extra's die een haven meerwaarde geven <p>We doorlopen in een werkvorm deze vragen en brengen antwoorden samen in een beeldend sessieverslag.</p>	<p>€</p>
	<p>20 Meten is weten – data platform realiseren voor jachthavens. Een kernprobleem voor de watersportbedrijven is dat er zo weinig data is over de ligplaatshouders, schepen, gedrag etc. Daardoor ontbreken gegevens als uitvaarpercentages, veroudering van de vloot, veroudering van de eigenaren, bijdrage per ligplaats aan voorzieningen, gebruik per ligplaats aan voorzieningen.</p> <p>In veel havens en watersportbedrijven is de data wel beschikbaar of te verzamelen. Dit project richt zich op een gezamenlijke zoektocht naar (wel) beschikbare data, door goed te kijken naar de schepen, naar de leeftijden van schepen, naar de ligplaatshouders, woonplaatsen, frequentie van bezoek (slagboom), gebruik van service en voorzieningen, historie van het ligplaatscontract (duur, eerder andere boot etc.?). We combineren dit met verkenning van technische hulpmiddelen (marina management programma's, gps analyses etc.) om te kijken wat automatisch beter en completer kan. Dit is een inspanningsverplichting, door samen een vooraf vastgestelde tijd te besteden aan denken, zoeken, bespreken.</p>	<p>€</p>

ACTIELIJN 2: INCLUSIE, (IEDEREEN DOET MEE)

We streven ernaar dat iedereen mee kan doen, ongeacht beperking, inkomen, taal en afkomst etc. Hier valt nog een wereld te winnen. De bewustwording hiervan kan enorm helpen om ook daadwerkelijk zaken op te pakken. Op het gebied van toegankelijkheid is <https://jointprojects.nl/> een goed voorbeeld, met Changing Places Toilets als project. Een voorbeeld van inclusie is het Actieprogramma Inclusie 2021-2024, <https://nijmegen.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/ffe8183d-4241-4c26-931e-d09f5f5804fb>

Thema	Actie/instrument	
Inspiratie	1 Inclusiepact vormgeven – voorbeeld Apenheul	p.m.
	2 Inspiratiesessie voor ondernemers Vertrekpunt is de Toolkit 'Toegankelijke Bestemmingen' -In 12 stappen naar een toegankelijke bestemming	€
	3 Inspiratietour aan ondernemers die al actief bezig zijn op het brede vlak van inclusie. Tijdens deze tour gaan we langs een aantal Gelderse dagattracties die actief bezig zijn op het gebied van toegankelijkheid en inclusie, waar mogelijk langs bedrijven met een Changing Places toilet. Zo brengen we een bezoek aan Apenheul die in 2023 het inclusiepact Natuurlijk Gastvrij! - gericht op het ontvangen van bezoekers met een beperking - van het ministerie van VWS heeft ondertekend.	€
	4 Impuls vanuit de overheid om in bepaalde maanden bepaalde groepen toegang te geven tot de culturele sector.	p.m.
	5 Op verzoek hulp bij het meer inclusief maken van een bedrijf. Zo kan het Rebellenteam op aanvraag locaties binnen de dag- en verblijfsrecreatie bezoeken. Een groep van circa 5 à 6 ervaringsdeskundige rebellen bezoekt met professionele begeleiding dagattracties en verblijfsaccommodaties. Door participerende observatie tijdens de drie fasen van de klantreis (voor, tijdens en na) bekijken ze de brede toegankelijkheid van een vrijetijdslocatie. Dat leidt tot een pragmatische, bulletsgewijze rapportage inclusief beeldmateriaal van laaghangend fruit waar de ondernemer direct mee aan de slag kan.	€
	6 Geloof en recreatie, inzicht in het recreëren bij verschillende geloven, christenen, joden, moslims, hindoes etc. , aan de hand van een lezing over bezinningstoerisme.	€

Thema	Actie/instrument	
Toegankelijk aanbod	7 Changing Places toilet. Eind maart is de eerste Changing Places Toilet in Nederland in Beekse Bergen geopend. Daardoor kunnen 100.000 mensen meer een dagje uit. Het zou mooi zijn als zowel in de regio Arnhem als in de regio Nijmegen ook twee van deze liggende toiletvoorziening worden gerealiseerd. Dan kunnen mensen met een ernstige beperking er nóg meer op uit. De rol van de vitaliteitsmanager is om dit proces te begeleiden.	p.m.
	8 Toegankelijke informatie voor de DMO en CMO's. Uit onderzoek is gebleken dat DMO's en CMO's nog een rol te pakken hebben in het presenteren van het toegankelijke recreatieaanbod in een regio of stad. Informatie is van doorslaggevend belang voor een besluit om wel of niet naar een dagattractie of verblijfsaccommodatie te gaan. Een modulair concept van een 'Visitor Accessibility Center' kan hierin ondersteunend zijn. Hierin zijn zowel de algemene informatie, de specifieke informatiebehoefte, de informatiekkanalen, de benodigde faciliteiten als de overkoepelende faciliteiten opgenomen.	p.m.
	9 Een stadspas voor inclusie. Bijvoorbeeld de Rotterdampas: de Rotterdampas is een belangrijk instrument voor inclusie binnen de stad Rotterdam, omdat het bewoners toegang biedt tot een breed scala aan activiteiten en voorzieningen, ongeacht hun financiële situatie. Door tegen een gereduceerd tarief of zelfs gratis deel te nemen aan culturele, sportieve en recreatieve activiteiten, kunnen mensen die anders mogelijk buitengesloten zouden worden, nu volop meedoen in de samenleving. Dit bevordert niet alleen sociale cohesie en verbondenheid, maar zorgt er ook voor dat alle Rotterdammers, ongeacht hun achtergrond of inkomen, gelijke kansen krijgen om te genieten van wat de stad te bieden heeft.	p.m.

1.5 ORGANISATIE

In dit hoofdstuk wordt de organisatie van het actieprogramma beschreven op basis van de volgende uitgangspunten.

Hoe werken we aan dit programma?

- **We gaan vraaggericht te werk, het actieprogramma is van iedereen binnen de Groene Metropoolregio.** Een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid en ondernemers is nodig voor een succesvolle uitvoering van het actieprogramma. Om dit te bereiken springen we in op initiatieven van bedrijven en ondersteunen deze door maatwerk te bieden waar nodig en mogelijk. Hiervoor wordt bij de belangenbehartigers van de ondernemers in dag- en verblijfsrecreatie uit de regio getoetst om zo de actielijnen vraaggericht in te kunnen vullen. Dit doen we aan de hand van een klankbordgroep. Deze klankbordgroep is een gevarieerde groep van belangenbehartigers, ondernemers en overige betrokkenen in relatie tot de dag- en verblijfsrecreatie.
 - **Compacte programmaorganisatie.** De slagvaardigheid van het actieprogramma wordt versterkt door een compacte programmaorganisatie die doelgericht werkt en niet vrijblijvend is, zie verderop de organogram.
 - **Aanhaken op bestaande (overleg)structuren.** Bestaande (overleg)structuren hebben allemaal hun eigen (soms veranderende) prioriteiten en doelen. Het aansluiten bij deze prioriteiten vraagt
- lenigheid van alle actoren. Er bestaan al verschillende (overleg)structuren waardoor dit een efficiënte manier van werken vormt.
- **Passend in de context van de Groene Metropoolregio: verbinden en ontsluiten.** De organisatie en besturing moeten passen bij de stijl van de Groene Metropoolregio en in het toeristisch-recreatieve ecosysteem. Het opzetten van nieuwe organisaties zijn niet passend. De Groene Metropoolregio is opdrachtgever en zal voor 2024-2025 de rol pakken om aan te sturen, te verbinden en te ontsluiten.
 - **Lokale realisatiekracht:** ondernemers en gemeenten vervullen de sleutelposities in de aanpak. Deze sleutelposities zorgen voor effectieve en efficiënte implementatie van eventuele initiatieven. Ondernemers kunnen direct inspelen op de behoeften van bezoekers, terwijl gemeenten ondersteuning bieden door middel van beleid, infrastructuur en faciliteiten.

Waar zetten we op in?

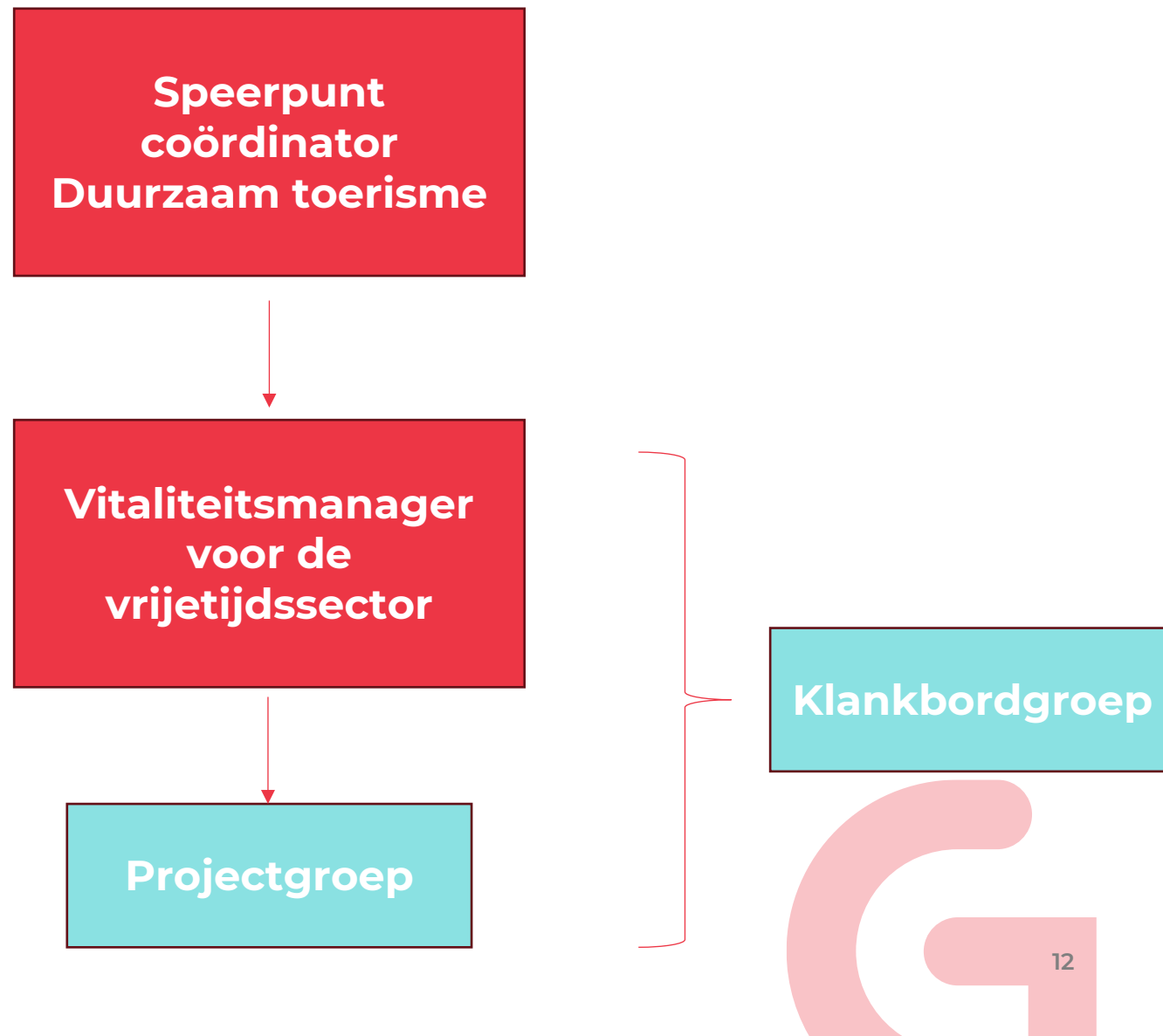
- **Het stimuleren van flexibiliteit.** Flexibiliteit was al belangrijk en de coronacrisis versterkt de blijvende noodzaak van een hoog aanpassingsvermogen. In het actieprogramma creëren we lerend vermogen door te testen, lessen terug te koppelen aan ondernemers, overheden en de uitvoeringsorganisatie(s) en op basis hiervan het bijstellen van de aanpak. Zo is de sector adaptief om op nieuwe ontwikkelingen in te spelen.
- **Bewust maken van het belang van inclusie.** Richt zich op het vergroten van het inzicht van ondernemers in de rol die inclusie speelt binnen hun bedrijfsvoering. Door ondernemers bewust te maken van de voordelen van een inclusieve werkomgeving—zoals verhoogde creativiteit, betere probleemoplossing en een breder klantenbestand—kunnen zij de waarde van diversiteit echt gebruiken. Dit kan worden gerealiseerd door middel van gerichte voorlichtingscampagnes, trainingen en workshops die de impact van inclusie op zowel individueel als bedrijfsniveau benadrukken. Ondernemers worden aangemoedigd om actief te luisteren naar de ervaringen en behoeften van diverse groepen binnen hun organisatie, en om inclusie te integreren in hun strategische doelen en dagelijkse praktijken.
- **Inspireren en leren.** Dit houdt in dat ondernemers en hun teams tools aangereikt krijgen om te worden geïnspireerd, bijgeschoold en ondersteund om inclusiever te handelen en denken. Dit kan worden bereikt door trainingen, workshops en opleidingsprogramma's (zoals in de instrumenten omschreven) die gericht zijn op het begrijpen en waarderen van diversiteit en inclusie. Ondernemers kunnen inclusie integreren in hun leerprogramma's door samen te werken met experts op het gebied van diversiteit en inclusie, en door best practices en tools aan te bieden die teams helpen inclusieve werkmethoden te implementeren.
- **Eigenaarschap creëren.** Eigenaarschap creëren is al begonnen bij het opstellen van dit uitvoeringsprogramma. Eigenaarschap wordt expliciet gemaakt in dit uitvoeringsprogramma met doelen, acties, instrumenten en trekkers.

Organogram

Om een duidelijk beeld te krijgen bij de projectorganisatie is een organogram vormgegeven.

Om dit programma uit te voeren wordt een externe vitaliteitsmanager ingehuurd. Deze werkt samen met een kleine projectgroep bestaande uit twee projectmedewerkers en een procesondersteuner.

Het inhoudelijk advies op het programma wordt door de klankbordgroep verzorgd.

1.6 COMMUNICATIE

Voor een effectieve communicatie rondom het regionaal uitvoeringsprogramma zijn er verschillende communicatie-instrumenten mogelijk die de samenwerking tussen ondernemers en de overheid bevorderen en het programma ondersteunen. Een aantal voorbeelden zijn:

- **Interactieve landingspagina in lijn met ‘No wrong door’ methodiek.** Een centrale, gebruiksvriendelijke website waarop alle informatie over het programma toegankelijk is, inclusief updates, richtlijnen, evenementenkalender, en succesverhalen.
- **Nieuwsbrieven.** Regelmatig verstuurd updates via e-mail of gedrukte nieuwsbrieven die belangrijke informatie, aankondigingen en succesverhalen bevatten.
- **(Educatieve) workshops.** Workshops en seminars die gericht zijn op specifieke thema's binnen het programma – duurzaamheid en inclusie.
- **Interne meetings.** Periodieke interne updates die de voortgang van het project en belangrijke inzichten delen binnen de organiserende teams en direct betrokken partners.
- **Feedback momenten.** Online en offline om regelmatig feedback te verzamelen van klankbordgroep en stakeholders over de effectiviteit van de communicatie en suggesties voor verbetering.

De communicatie structuur zal voor 2024-25 bij de Groene Metropoolregio liggen als facilitator van de programma aanpak. Daarna moet gekeken worden hoe de borging van de communicatie kan plaats vinden.

